

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Quomodo Præscientia divina futurorum contingentium non lædat
libertatem nostrorum actuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

quâ talis. nihil horum dici potest, ut ex dictis patet, & per se manifestum est.

236. DICES. Authores primæ sententiæ videntur ponere talem aspectum directum creaturarum in se ipsis, qui sit (nostro concipiendi modo) independens ab aspectu divinæ essentiæ tanquam medij, ita ut ad talem aspectum Deus esset determinatus etiam si ignoraret suam essentiam. ita videtur se explicare De Quiros, & Franc. de Lugo d. 28. c. 4. n. 26. & ex professio sic arguit Aldrete d. 18. s. 2. a. n. 6.

237. Sed contra: Aliud est dicere: quod si per impossibile Deus suam essentiam non cognosceret, vel saltem, si non haberet intrinsicum ordinem ad creaturas in suis attributis primariis, quod tunc adhuc esset determinatus ad cognoscendas creaturas: Aliud: quod defacto detur huiusmodi specialis determinatio ad cognoscendas creaturas ultra illum aspectum, quo Deus creaturas dicitur attingere in obliquo. De primo nunc non disputo: secundum non admitto; nam talis aspectus seu tendentia esset essentialiter superflua, ut consideranti facile patet.

238. Ex his etiam constat, non esse eandem rationem de cognitione creaturarum possibilitatem, & de cognitione futurarum quâ talium, hoc est, affirmante esse futuras, quas teste P. Aldrete disp. 18. sect. 2. n. 2. omnium nostrorum Scriptorum unanimis consensus admittit videri à Deo in seipsis: Ratio enim disparitatis est, quia cum quâ tales non possint in essentia & omnipotentia (utpote indifferente ut illas producat aut non producat) videri, & tamen Deus illas ignorare non possit, jam non est superfluum, sed omnino necessarius talis tendendi modus. Et hinc solvenda sunt Argumenta, quæ P. Aldrete pro prima sententia conegit.

239. Obijciunt alij 1. In Christo non censetur superflua huiusmodi directa scientia creaturarum, realiter distincta à visione earundem creaturarum in Verbo: ergo nec in Deo erit superflua huiusmodi scientia, saltem formaliter distincta à Visione creaturarum in essentia. 2. Negando paritatem. 1. quia in Christo duplex illa scientia diversimodè repræsentat creaturas: Nam clariùs videntur in Deo quàm in seipsis: in Deum autem non cadit hic diversus cognoscendi modus, utpote non solum præcisivè, sed positivè includens imperfectionem, ut fatetur in terminis Comptonus disp. 22. s. 5. n. 6. 2. Quia in Christo datur duplex principium, lumen gloriæ, & habitus infusus; & utrumque est ordinatum ad diversum modum cognoscendi, & vnum quodque est operativum sine altero: unde mirum non est, utrique respondere diversam realiter cognitionem, alioquin esset alterutrum otiosum. in Deo nihil est huiusmodi.

240. Obijciunt 2. Quomocunque Deus cognoscat creaturas, cognoscit utique illarum respectum & relationem ad Deum: ergo videtur se ut terminum illius respectus: ergo creatura habet rationem medij, in quo se Deus cognoscit

ut terminum illius; ergo scientia divina cognoscit Deum duplici modo, directè & indirectè: ergo poterit hoc ipsum etiam respectu creaturarum admitti. Responderi posset 1. negando paritatem. Nam ipsi adversarij, qui admittunt, Deum se cognoscere in creaturis, dicunt, cognitionem illam formaliter quâ cognitio Dei in creaturis est, esse abstractivam, & non intuitivam: item esse præcisivam, & non exprimentem ipsam Trinitatem Personarum, ut habet Comptonus, Arriaga, & Card. de Lugo: ergo jam est diversus modus cognoscendi & repræsentandi: at verò cognitio creaturarum tam indirecta quàm directa, esset comprehensiva, & ejusdem claritatis. Respondetur tamen secundò, negando, quod Deus se cognoscat in creaturis tanquam in medio determinante Deum ad ejusmodi abstractivam cognitionem. Ratio est, quia quando terminus aliquis aliunde clarissimè cognoscitur, tunc relatio ad illum terminum optimè cognoscitur, absque eo quod inducat cognitionem abstractivam circa terminum; præsertim quando talis abstractiva cognitio non esset distincta ab intuitiva ejusdem termini. Certè quid sit, an in intellectu creato talis cognitio abstractiva indirecta circa terminum aliunde intuitivè cognitum defendi possit, in Deo tamen admitenda non est, ut etiam Derkennius annotavit. de scient. DEI. n. 21.

Disputant hic aliqui, an Deus cognoscat entia rationis, & Negationes. Sed nos hæc Metaphysicis transcribimus, ad quos spectat examinare an possit intellectui obijci aliquid impossibile, & utrum negationes identificentur cum aliquo positivo.

CONTROVERSIA II.

Quomodo Præscientia divina Futurorum contingentium non ledat libertatem nostrorum actuum.

241. Cum de fide sit, Deum præscire nostros actus liberos, in tempore futuros, difficultas est in concilianda hac præscientia cum nostra libertate; Proponitur autem difficultas hoc modo. Omnis scientia Dei est infallibilis: ergo si Deus ab æterno præscivit peccatum Petri in negando Christo, peccatum Petri debuit infallibili necessitate sequi, alioquin potuisset Petrus falsificare scientiam Dei, quod est contra factam hypothesin: ergo Peccatum Petri non fuit liberum. Probatur hæc consequentia. Quod ex aliquo antecedente necessario sequitur, necessarium est, alioquin non erit amplius ratio vlla reiiciendi Prædeterminationem physicam quorundam Thomistarum, tanquam libertati præjudicantem: atqui reiicitur ex hoc capite: ergo etiam videtur Deo neganda præscientia æterna nostrorum actuum liberorum. Pro solutione

242. Distinguendum est inter necessitatem antecedentem & consequentem. Necessitas antecedens tunc datur, quando illud quod remanet antecedit alterum, cum quo habet infallibilem connexionem, est quid penitus inimpedibile à nostra voluntate. Huiusmodi necessitas antecedentem inferret prædeterminationem phyficam, ut suo loco doceri à nostris solet. Eodem sensu amor beatificus non est liber, sed omnino necessarius: quia præcedit Visio beatifica inimpedibilis per actus subsequentes, & infallibilem habens connexionem cum amore. Necessitas consequens est, quando id quod præcedit nostrum actum, est à nostra voluntate impeditibile, eo modo quo deinceps explicabimus. & hæc necessitas non officit libertati; & hoc sensu damnata fuit merito à Sixto IV. hæc propositio Petri de Rivo: *Quod necessario sequitur ex aliquo præcedente ordine successivæ durationis, necessarium & inevitabile est.* Hoc posito

243. Communis responsio est, Scientiam Dei de futuris nostris actibus liberis ideo non præiudicare libertati, quia non est causa nostrorum actuum liberorum, sed illos cum prioritate rationis seu Logica præsupponit; in qua præsuppositione fundatur receptissimum axioma commune communi sensui: Non ideo peccatum est futurum, quia Deus videt, sed ideo Deus videt futurum, quia futurum est. Indiget tamen hæc doctrina majori declaratione, inferius exhibendâ. Certum enim est, quod prædefinitio nostrorum actuum (quam infra admittemus) sit aliquo modo causa nostrorum actuum: deinde inferius etiam docebimus, Prædefinitio non distingui virtualiter intrinsecè à præscientia nostrorum actuum; quo proinde sensu præscientia quoque est causa actuum futurorum. Ut ergo ab his nunc absteineamus

244. Dicendum est, ideo per divinam præscientiam non lædi nostrorum actuum libertatem, quia illa præscientia est aliquo modo à nostra voluntate impeditibilis, quatenus, antecederet ad omnem hypothesin, est in nostra potestate non ponere talem actum, v.g. peccatum, sed actum oppositum, & sic facere, ut in Deo non fuisset præscientia de actu peccaminoso, sed de actu opposito.

245. Potestatem hanc impediendi præscientiam Dei, docent nunc communiter nostri DD. & licet eam aliqui negasse videantur, Molina 1. p. 14. a. 13. disp. 16. & in concordia disp. 51. Suarez lib. 1. de scientia fut. c. ult. n. 9. Ruiz de Prædestin. disp. 51. s. 4. Tract. de scient. Dei disp. 3. 1. potius tamen in modo loquendi, quam reipsâ à nobis dissentiant, quia semper & mordicus assument relatum axioma: Non ideo sunt hi actus futuri, quia Deus præscit, sed e contra: in quo axioma continetur impeditibilitas præscientiæ divinæ; & ideo VValdensis pro nostra sententia rectissimè

adducit Lib. 1. doctrinalis fidei cap. 27. quotquot illud axioma recipiunt.

246. Porro illud axioma apud Patres antiquos solenne fuit: ut proinde non minùs sincere quàm verè scripserit Franciscus Romanus, Ordinis Prædicatorum Magister Generalis, libro de libertate operum, veritate 8. *Quodsi ad antiquos Doctores te convertas, reperies ferè omnes in hanc unam consensisse sententiam, non ex eo quod Deus scit aliquid futurum, ideo futurum est, sed quia futurum, Deus novit.* Placet aliquorum verba adducere.

Origenes lib. 7. in epist. ad Rom. in illa verba capitis octavi, Quos præscivit, &c. ait: *In Præscientia Dei neque salutis neque perditionis causa consistit. Non enim propterea erit aliquid, quia id scit Deus futurum, sed quia futurum est, scitur à Deo antequam fiat: nam etsi fingamus Deum non prænoscere aliquid futurum, sine dubio erit.* Duo insuper in his ultimis verbis vellem notarent moderni quidam, qui imprimis ferè non possunt hypothesin impossibiles, qualem hic facit Origenes: quæ etiam hypothesi utitur in præsentis negotio Eminentissimus Card. Pallavicinus c. 43. n. 332. Deinde iisdem adversatur Origenes, docentibus mordicus, verificativum formale seu denominationem Futuri, aliud non esse formaliter, seu quoad formam denominantem, quàm ipsam Dei præscientiam. Origenes autem tollit per hypothesin hanc formam, & tamen existimat verificari propositionem de futuro.

247. S. Iustinus Martyr & Philosophus q. 58. ad orthodoxos. redditurus rationem, cur Dei Præscientia non fuerit causa peccati Adami & Angelorum, hæc habet. *Non est Præscientia eius causa, quod futurum est, sed quod futurum, est causa Præscientiæ. Siquidem non Præscientiam sequitur futurum, sed futurum consequitur Præscientiam, & haud quaquam præscius est causa futuri.* Intelligendus est, de consecutione secundum propositionem causalem.

248. S. Athanasius Sermone de Passione & cruce Domini, longè ante medium, in illa verba Evangelistæ: *Hæc autem facta sunt, ut adimplerentur scripturæ:* Sic discurrit. *Ergo Judæi, qui ista egerunt, omnino extra culpam sunt, qui non ut delinquentes, sed ut obsequentes Scripturis ista fecerunt?* Ceterum, hæc utique eiusmodi sermocinatio multum à veritate destituitur; non enim Propheta istis Author est, sed Propheta ea quæ isti facturi essent, prospiciens, futura esse denunciavit: quin potius ipsi in causa fuerunt, ut Propheta talia de ipsis prædivinaverint, siquidem non eò quod dicunt, ideo quid fit, sed quia id futurum est, ideo ab illis prædicitur.

249. S. Damascenus contra Manichæos prope finem ait: *At verò, ut ea quæ facturi sumus, præsciat Deus, à nobis proficiscitur: est quidem Dei Præscientia vera & infallibilis, verum ipsa nequaquam est causa cur omnino fiat, quod futurum est, quin potius, quia hoc aut illud facturi sumus, ideo prænoscit.*

F

S. Au-

S. Augustinus lib. 5. de Civit. Dei c. 10. in fine. Neque enim ideo peccat homo, quia Deus illum peccatum præscivit: imò ideo non dubitatur ipsum peccare, qui peccat, quia ille, cuius præscientia falli non potest, non fatum, non fortunam, sed ipsum peccatum esse præscivit, qui si nolit, utique non peccat, sed si peccare noluerit, etiam hoc ille præscivit. Ecce! S. Augustinus agnoscit in nostra esse potestate facere, ut Deus contrarium præsciverit, quod nunc est ulterius roborandum.

250. Probatur ergo Conclusio 1. Dum Petrus peccat, posset, in sensu diviso, non peccare: sed si non peccaret, utique non fuisset ab æterno in Deo scientia de peccato futuro, quin potius fuisset scientia oppositi: ergo Petrus posset impedire, ne fuisset hæc scientia de peccato futuro: hoc enim & non alio sensu sumus intelligendi, cum dicimus, Scientiam Dei determinatam de actibus liberis nostris, esse impedibilem à nobis.

251. Probatur 2. Si scientia Dei de peccato Petri esset inimpedibilis, etiam peccatum Petri esset inimpedibile: consequens est falsum, sic enim peccatum Petri non esset liberum: ergo & antecedens. Sequela probatur ex illo principio evidenti: Quidquid ex inimpedibili per necessariam consequentiam sequitur, inimpedibile est: sed peccatum Petri futurum sequitur per necessariam consequentiam ex Præscientia Dei, ergo si præscientia Dei esset inimpedibilis, etiam peccatum Petri esset inimpedibile. axioma illud seu Principium in maiore positum, tam evidens est, quam evidens est, ex antecedente vero non posse sequi consequens falsum. Neque vacat hic immorari in referenda historia circa errorem quorundam, asserentium propositionem illam fuisse damnatam à Sixto IV. in Petro de Rivo. Legi potest apud Card. de Lugo de Incarnatione disp. 26. s. 6. n. 72. & adhuc accuratius apud Aldrete disp. 23. s. 2. tota. Minor est evidens, quia impossibile est scientiam Dei esse falsam.

252. Objicitur tamen 1. aliud axioma, quod etiam naturæ lumine evidens esse videtur. *Ad præteritum non datur potentia.* Sed si vera esset nostra sententia, daretur potentia ad præteritum: quia scientia Dei est præterita, hoc est, fuit ante actus nostros liberos: ergo si, dum fiunt hi actus, datur potentia faciendi ut scientia Dei de illis futuris non fuerit, jam datur in nobis potentia ad præteritum, nempe ad impediendam scientiam Dei præteritam.

253. Confirmatur. Utique non est maior potentia in nobis, quam sit in Deo. sed in Deo non est potentia faciendi modò, ut aliquid præteritum non fuerit, v. g. Deus non potest hodie facere, ut Adamus non existeret: unde semper etiam respectu Dei verum fuit axioma: Quod factum est, infectum fieri nequit; ergo nulla datur potentia ad impediendum aliquid præteritum.

254. Hoc argumento usus est Petrus de Rivo, ad probandum, quòd de futuris contingentibus non datur determinata veritas, cui doctè & subtiliter responderunt Doctores Lovanien- ses, distinguendq duplex genus præteritorum, sicut etiam distinxit Petrus de Tarantasia, ex Ordine S. Dominici, & postea summus Pontifex. Aliqua enim sunt præterita, quæ significantur ut purè præterita, v. g. *Adam fuit*: Alia verò sunt præterita cum connotatione vel inclusione futuri temporis, & futuri contingentis. Ad primum genus non datur in posteriori tempore potentia, & de his est accipiendum illud axioma: *Non datur potentia ad præteritum*: Secus se res habet in secundo genere. Ratio est, quia hoc secundum genus præteritorum, pendet à futuris liberis, & quidem à voluntate aliena, ita ut alia sit voluntas & causâ futuri, & alia illius præteriti pendens à futuro: & hinc potest aliter distinguui. Non datur potentia ad præteritum nullo modo pendens ab operatione futura dependenter à voluntate libera aliena, concedo; Non datur potentia ad præteritum pendens ab operatione futura dependenter à voluntate libera aliena, nego. Hoc modo pendet Præscientia Dei æterna à libera voluntate hominis in tempore operaturæ. Hoc modo (ut infra videbimus) pendet Prædefinitiones nostrorum actuum meritoriorum ab operatione nostra sub conditione talis auxilii futura. hoc modo denique pendet Prædestinatio ordinaria electorum ab operationibus eorundem sub conditione futuris, ita ut in potestate reproborum fuerit, facere ut fuissent talis prædestinati, & contra, ut suo loco declarabitur.

255. Ad confirmationem facilis est responsio, negando paritatem. quia Deus voluit ab æterno Adamum producere in tempore, & hæc eius voluntas non pendeat ab aliqua voluntate libera posteriore ipsius Dei, qui nec volendo potest sibi esse contrarius, nec aliquid in tempore de novo velle, ob immutabilitatem suam.

Objicitur 2. Hac ratione defendi posset, revelationes Dei de rebus futuris liberis v. g. de peccato Antichristi, non esse certas sive certò divinas, quia est in potestate Antichristi, non peccare: ergo, ut Deus non sciverit peccatum: ergo etiam, ut revelatio non processerit ex tali scientia, & sic non erit revelatio divina. Respondetur negando sequelam; sunt quidè essentialiter veræ quando existunt, sed existentia non est necessaria, cum posset impedi; aliud autem est, eam posse impedi, aliud, posse existentem falsificari, quod negamus fieri posse, aut se- qui ex eo, quòd dicamus, existentiam posse impedi.

